

EUROOPAN KESKUSPANKKI

EUROOPAN KESKUSPANKKI

EUROOPAN KESKUSPANKIN LAUSUNTO,

annettu 17 päivänä maaliskuuta 2011,

Eurooppa-neuvoston päätösluonnoksesta Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 136 artiklan muuttamisesta niitä jäsenvaltioita koskevaa vakaussmekanismia varten, joiden rahayksikkö on euro

(CON/2011/24)

(2011/C 140/05)

Johdanto ja oikeusperusta

Euroopan keskuspankki (EKP) vastaanotti 10 päivänä tammikuuta 2011 Eurooppa-neuvostolta pyynnön antaa lausunto Eurooppa-neuvoston päätösluonnoksesta Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 136 artiklan muuttamisesta niitä jäsenvaltioita koskevaa vakaussmekanismia varten, joiden rahayksikkö on euro ⁽¹⁾ (jäljempänä 'pätösluonnos').

EKP:n toimivalta antaa lausunto perustuu Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 48 artiklan 6 kohtaan. Tämän lausunnon on antanut EKP:n neuvosto Euroopan keskuspankin työjärjestyksen 17.5 artiklan ensimmäisen virkkeen mukaisesti.

Yleiset huomautukset

1. Rahaliitossa julkisen talouden ja makrotalouden vahvistettu valvonta on asianmukainen väline laajuudeltaan ja vakavuudeltaan Euroopan unionissa viime aikoina koettuja valtiovelkakriisejä vastaavien valtiovelkakriisien riskin minimoimiseksi. Näin ollen EKP on vaatinut talous- ja rahaliiton (EMU) talouspolitiikan ohjauksen "nopeaa muutosta", jonka tulisi johtaa tiiviimpään talousliittoon, jossa taloudellinen integraation ja keskinäinen riippuvuuden taso vastaisi tilannetta, joka tällä hetkellä vallitsee niiden jäsenvaltioiden kesken, joiden rahayksikkö on euro. EKP esitteli tällaista "nopeaa muutosta" koskevat ehdotuksensa 10 päivänä kesäkuuta 2010 päivätyssä muistiossa "Reinforcing economic governance in the euro area" (Talouspolitiikan ohjausjärjestelmän vahvistaminen euroalueella) ja on tehnyt konkreettisia juridisia ehdotuksia Euroopan unionin talouspolitiikan ohjausjärjestelmän uudistamisesta 16 päivänä helmikuuta 2011 annetussa EKP:n lausunnossa CON/2011/13 ⁽²⁾.
2. Siltä osin kuin valtiovelkakriisin riski on tällaisen julkisen talouden ja makrotalouden vahvistetusta valvonnasta huolimatta vielä olemassa, olisi perustettava pysyvä kriisinhallintamekanismi, jonka tavoitteena olisi koko euroalueen vakauden turvaaminen ja joka – muiden keinojen puuttuessa – tarjoaisi jäsenvaltioille, joiden rahayksikkö on euro, mahdollisuuden saada väliaikaista taloudellista tukea tilanteissa, joissa niiden mahdollisuudet saada lainaa markkinoilta ovat heikentyneet. Tällainen mekanismi olisi suunniteltava siten, että se ehkäisisi moraalikatkoa ja kannustaisi ennakoiviin julkisen talouden ja makrotalouden sopeutustoimiin.
3. Viime aikoina jäsenvaltiot, joiden rahayksikkö on euro, ovat tuoneet ilmi vakaan tarkoituksensa ryhtyä toimenpiteisiin euroalueen vakauden suojaamiseksi, ja tätä tarkoitusta varten ne ovat antaneet Helleenin tasavallalle joukon kahdenvälisiä lainoja sekä perustaneet Euroopan rahoitusvakaussvälineen (ERVV) eli euroalueen hallitusten välisen väliaikaisen välineen tuen myöntämiseksi vaikeuksissa oleville jäsenvaltioille. ERVV toimii Euroopan unionin Euroopan rahoitusvakaussmekanismiin (ERVM) rinnalla, ja sen

⁽¹⁾ Ks. 16–17 joulukuuta 2010 kokoontuneen Eurooppa-neuvoston päätelmät.

⁽²⁾ Ei vielä julkaistu virallisessa lehdessä. Ks. myös 4 päivänä marraskuuta 2010 EKP:n neuvoston kokouksen jälkeen pidetyn lehdistötilaisuuden avausanat.

puitteissa myönnettyt lainat ovat, samoin kuin Helleenin tasavallalle myönnettyt lainat, tiukan ehdollisia; ehdot neuvotellaan tukea pyytävän jäsenvaltion sekä jäsenvaltioiden, joiden rahayksikkö on euro, puolesta toimivan komission välillä ja yhteistyössä EKP:n ja Kansainvälisen valuuttarahaston (IMF) kanssa, ja sen jälkeen tukea myöntävät jäsenvaltiot, joiden rahayksikkö on euro, hyväksyvät ne.

4. EKP suhtautuu tätä taustaa vasten myönteisesti päätösluonnokseen ja toistaa katsovansa, että julkisen talouden ja makrotalouden valvonta olisi vahvistettava lausunnossa CON/2011/13 esitetyllä tavalla. Sen jälkeen kun kaikki jäsenvaltiot ovat hyväksyneet päätösluonnoksen, Euroopan unionin toiminnasta tehdystä sopimuksessa (SEUT) olisi uusi 136 artiklan 3 kohta. Sen mukaisesti jäsenvaltioiden, joiden rahayksikkö on euro, edellytetään perustavan pysyvän mekanismin, jota kutsutaan Euroopan vakausmekanismiksi (EVM) ⁽¹⁾. EVM aktivoidaan, jos se on välttämätöntä koko euroalueen vakauden turvaamiseksi, ja väliaikaisen rahoituksen myöntäminen on tiukan ehdollista. EVM korvaa nykyiset väliaikaiset järjestelyt, eli ERVV:n sekä ERVM:n; nämä ovat voimassa kesäkuuhun 2013 tai kunnes niiden toiminta on lakannut.
5. Jo ennen kuin se tulee voimaan SEUT-sopimuksen 136 artiklan 3 kohta selkeyttää, ja siten myös vahvistaa, SEUT-sopimuksen 125 artiklan soveltamisalan suhteessa koko euroalueen vakauden turvaamisen, toisin sanoen väliaikaisen taloudellisen tuen aktivoiminen on lähtökohtaisesti sopusoinnussa SEUT-sopimuksen 125 artiklan kanssa, edellyttäen että aktivointi on välttämätöntä vakauden turvaamiseksi ja että sille asetetaan tiukat ehdot. SEUT-sopimuksen uusi 136 artiklan 3 kohta ei myöskään lisää unionin toimivaltaa.
6. EVM:n yksityiskohtien suunnittelua varten on ryhdytty tarvittaviin valmistelutoimiin. Seuraavat neljä ominaisuutta edistäisi EVM:n tehokkuutta ja toimivuutta: a) Se tulisi perustaa niiden jäsenvaltioiden, joiden rahayksikkö on euro, hyväksymällä kansainvälisen julkisoikeuden alaan kuuluvalla sopimuksella, mikä merkitsisi sitä, että kansallinen lainsäädäntö olisi saatettava sopusointiin sopimuksen määräysten kanssa, b) EVM:n päätöksentekoa koskevien säännösten tulisi edistää tehokkuutta, esim. mahdollistamalla EVM:n aktivointi keskinäisin sopimuksin niiden jäsenvaltioiden välillä, joiden rahayksikkö on euro, c) perussopimusten määräyksiä täysimääräisesti noudattaen EVM:lle tulisi antaa toimivalta käyttää sopiva määrä välineitä ongelmien leviämisen torjumiseksi tehokkaasti markkinoiden akuuteissa epävakautilanteissa, ja d) EVM:n on noudatettava varovaisen ja moitteettoman varainhoidon periaatetta ja sen on oltava ulkoisten ja sisäisten tilintarkastusten alainen.
7. Näiden neljän ominaisuuden lisäksi on ensiarvoisen tärkeää suojata EVM moraalikadolta, joka on aina vaarana kriisinhallintamekanismeissa. Suojatoimet – kuten IMF:n osallistuminen velan kestävän tason analysointiin, ohjelmien neuvotteluihin ja rahoitukseen, IMF:n käytäntöjen mukaisten markkinaehtoisten lainaehtoien käyttäminen sekä tukea saaneiden jäsenvaltioiden säännöllinen ja tiukka valvonta taloudellisen tuen edellytyksenä olevien julkisen talouden ja makrotalouden sopeutustoimien noudattamisen suhteen – ovat välttämättömiä moitteetonta budjetti- ja talouspolitiikkaa tukevien vahvojen ja pysyvien kannustimien luomiseksi jäsenvaltioille, joiden rahayksikkö on euro. Lisäksi tällaiset suojatoimet tukisivat edellä mainittua julkisen talouden ja makrotalouden vahvistettua unionin valvontajärjestelmää.
8. Merkille pantava seikka päätösluonnoksessa on, että siinä käsitellään hallitusten välistä mekanismeista eikä EU-mekanismeista. EKP kannattaa EU-mekanismeista ja puoltaisi EVM:n muuntamista EU-mekanismiksi sopivana ajankohtana ja kertyneitä kokemuksia hyödyntäen. EKP katsoo, että siihen asti unionin toimielimillä tulisi, niiden asiantuntemuksen ja unionin yhteisen edun painottamisen johdosta, olla keskeinen rooli EVM:n aktivointiin johtavien olosuhteiden arvioinnissa sekä taloudellisen tuen ehtojen vahvistamisessa.
9. EKP:n ja eurojärjestelmän roolin osalta on todettava, että SEUT-sopimuksen 123 artiklan mukaan EVM ei voi olla eurojärjestelmän vastapuoli Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännön (jäljempänä 'EKP:n perussääntö') 18 artiklan mukaisesti, vaikka EKP voikin EKP:n perussäännön 21.2 artiklan mukaisesti toimia EVM:n verojen ja maksujen välittäjänä samalla tavoin kuin keskipitkän ajan rahoitustukijärjestelyn ⁽²⁾, ERVM:n ja ERVV:n puitteissa. Tässä yhteydessä EKP muistuttaa, että SEUT-sopimuksen 123 artiklassa oleva keskuspankkirahoituksen kieltäminen on EMU:n

⁽¹⁾ Ks. 28 päivänä marraskuuta 2010 annettu euroryhmän lausunto.

⁽²⁾ Ks. myös ehdotuksesta neuvoston asetukseksi järjestelystä keskipitkän ajan rahoitustuen myöntämiseksi jäsenvaltioiden maksutaseille annetun asetuksen (EY) N:o 332/2002 muuttamisesta 20 päivänä huhtikuuta 2009 annetun EKP:n lausunnon CON/2009/37 (EUVL C 106, 8.5.2009, s. 1) 1 kohdan toinen alakohta.

oikeudellisen rakenteen peruspilareita⁽¹⁾; syyt tähän liittyvät jäsenvaltioiden julkisen talouden kurinalaisuuteen, yhteisen rahapolitiikan integriteetin suojaamiseen sekä EKP:n ja EKP:n riippumattomuuteen.

10. EKP kannustaa jäsenvaltioita hyväksymään päätösluonnos nopeasti, jotta se tulisi voimaan suunniteltuna ajankohtana, eli 1 päivänä tammikuuta 2013.
11. EKP suosittelee päätösluonnoksen muuttamista juridisteknisen seikan osalta. Tätä varten liitteessä on esitetty yksityiskohtainen muutosehdotus perusteluineen.

Tehty Frankfurt am Mainissa 17 päivänä maaliskuuta 2011.

EKP:n puheenjohtaja
Jean-Claude TRICHET

⁽¹⁾ Ks. EKP:n lähentymisraportti, toukokuu 2009, s. 24.

LIITE

Muutosehdotus

Eurooppa-neuvoston ehdottama teksti	EKP:n ehdottama muutos ⁽¹⁾
Muutos	
2 artiklan toinen kohta	
"Tämä päätös tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2013, jos kaikki ...".	"Tämän päätöksen 1 artikla tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2013, jos kaikki ...".

Perustelu

Ainoastaan päätösluonnoksen 1 artikla tulee Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 48 artiklan 6 kohdan mukaisesti voimaan 1 päivänä tammikuuta 2013, edellyttäen että kansallinen hyväksymismenettely on saatettu päätökseen tähän mennessä, tai myöhemmin sen jälkeen, kun kansallinen hyväksymismenettely on saatettu päätökseen. Jäsenvaltioiden velvollisuutta ilmoittaa kansallisen hyväksymismenettelyn päätökseen saattamisesta käsittelevä 2 artikla sekä itse päätösluonnos tulevat voimaan SEUT-sopimuksen 297 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan mukaisesti (eli kahdentenäkymmenentenä päivänä siitä, kun se on julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä, jollei päivää ole määritely päätösluonnoksessa), koska Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 48 artiklan 6 kohdassa ei viitata tällaisen erityisen ilmoitusvelvollisuuden voimaantuloon.

(1) Lihavointi itse tekstissä osoittaa EKP:n lisättäväksi ehdottaman uuden tekstin.